

A Kúria a dr. Egyed István ügyvéd által képviselt I.r., II.r., III.r. felpereseknek a dr. Molnár Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 15.M.254/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 59.Mf.636.666/2010/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Bíróság 59.Mf.636.666/2010/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 15.M.254/2008/16. számú ítéletét megváltoztatja és a felperesek keresetét elutasítja. Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek külön-külön - tizenöt nap alatt - 80.000 (nyolcvanezer) forint együttes első,- másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget. A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint az I. és a II.r. felperes 1999-től, míg a III.r. felperes 2006-tól állt az alperes alkalmazásában. Az I.r. felperes utolsó munkaköre boltvezető, a II. és a III.r. felperes munkaköre pedig boltvezető-helyettes volt az M.C. üzletben. Az alperesnél bevezetésre került az ún. C.P., amelynek keretében a C.H. Kft. munkatársai az üzlet egyik raktárában elhelyezett hirdetőtáblára - a munkavégzés színvonalának javítása céljából - 2007. júniusában kifüggesztettek egy 10 pontos hirdetményt. A hirdetmény főként a vásárlókkal való udvarias kapcsolattartásra hívta fel a munkavállalók figyelmét. A felperesek a hirdetmény alá kifüggesztették - az általuk fogalmazott - a munkáltató elvárásaira adott válaszaikat tartalmazó iratot (10+1 pont), amelyben mind a vásárlókat, mind pedig az alperest több helyen gúnyos, helyenként obszcén kifejezésekkel minősítették. Zs.I., a C. Kft. munkavállalója 2007. szeptember 14-én észlelte a felperesek fogalmazványát, arról fényképfelvételeket készített és jelezte az esetet az alperes elnök-vezérigazgatójának, aki a felperesek felett a munkáltatói jogkört gyakorolta. A felpereseknek az esettel összefüggő meghallgatására 2006. október 10-én, illetve 15-én került sor, ahol elismerték azt, hogy részt vettek a 10+1 pontos fogalmazvány készítésében. Az alperes a 2007. október 15-én kelt és e napon közölt rendkívüli felmondásával a felperesek munkaviszonyát megszüntette a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 96. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással. A rendkívüli felmondások indokolása szerint az üzlet hirdetőtábláján a társaság jóhírnevét, üzletpolitikáját, vevőit súlyosan sértő hirdetmények kerültek közzétételre. A felperesek személyes meghallgatásuk alkalmával elismerték, hogy a hirdetmény

megfogalmazásában részt vettek. Tekintettel arra, hogy a hirdetmény helyenként durva, mind a társaság jóhírnevét, mind a potenciális vevők becsületét súlyosan sértő kifejezéseket tartalmaz, ezért a munkaviszonyuk fenntartása lehetetlenné vált. A felperesek a keresetükben elsődlegesen elkészettségre hivatkozással kérték a rendkívüli felmondások jogellenességének megállapítását és a jogkövetkezmények alkalmazását. Ezen túlmenően vitatták az indokolás valóságát is hivatkozva arra, hogy az általuk leírtak a szabad véleménynyilvánítás körébe tartoznak, azt a vevők semmiképpen nem láthatták, hiszen azt előlük elzárt raktárterületen függesztették ki, ilyen módon nem okozhatta az alperes jóhírnevének sérelmét sem.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 15.M.254/2008/16. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperesek munkaviszonyát, az az ítélet jogerőre emelkedésének napján szűnik meg. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I.r. felperesnek 2.212.993 forint elmaradt munkabért, 557.574 forint végkielégítést, 177.410 forint felmentési időre járó átlagkeresetet és 1.115.148 forint az Mt. 100. § (4) bekezdése alapján járó juttatást. Kötelezte továbbá, hogy fizessen meg a II.r. felperesnek 2.809.677 forint elmaradt munkabért, 379.746 forint végkielégítést, 120.828 forint felmentési időre járó átlagkeresetet és 759.492 forint Mt. 100. § (4) bekezdése alapján járó összeget. A III.r. felperes vonatkozásában az alperest 1.623.880 forint elmaradt munkabér, 63.497 forint felmentési időre járó átlagkereset és 761.958 forint az Mt. 100. § (4) bekezdése alapján járó összeg megfizetésére kötelezte. Ezen túlmenően kötelezte az alperest perköltség és eljárási illeték megfizetésére is. Az ítélet indokolása szerint az alperes nem gyakorolta elkészetten a rendkívüli felmondás jogát, ugyanakkor a hirdetmény szövege még potenciális veszélyt sem jelentett az alperesi társaság jóhírnevére. Annak kifüggesztésére olyan helyen került sor, ahol azt a vásárlók nem láthatták, még a raktárban tartózkodók számára is nehezen észrevehető helyen, egy olyan hirdetőtáblán volt elhelyezve, amely azt a célt szolgálta, hogy azon az üzlet munkavállalói részére tegyenek közzé belső információkat. Zs.I. tanú részéről csak feltételezés és egyébként életszerűtlen is, hogy az áruszállítók szabadon mozoghattak a raktárban, és nemcsak az áruátvevő pultig mentek el. A jóhírnév sérelme csak akkor valósulhatott volna meg, ha a hirdetmény a vásárlók által is hozzáférhető helyre lett volna kifüggesztve. M.F. tanú, értékesítési vezető szerint is csak az elméleti lehetősége volt meg annak, hogy az áruszállítók láthatták a felperesek által kifüggesztett iratot. A faliújságra egyébként kifüggesztésre került egy másik, a felperesekéhez hasonló fogalmazvány is, az azonban nem volt megállapítható az eljárás során, hogy azt is a felperesek fogalmazták volna. Az Mt. 96. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak akkor lehet a munkaviszonyt rendkívüli felmondással megszüntetni, ha a munkavállaló magatartása miatt objektíve vált lehetetlenné a

munkaviszony további fenntartása. Ez pedig a perbeli esetben nem valósult meg. A munkaügyi bíróság ennek alapján megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperesek munkaviszonyát, és a felperesek kereseti kérelme szerint kötelezte az alperest a jogellenes rendkívüli felmondás esetére járó juttatások megfizetésére. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság az 59.Mf.636.666/2010/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az elmaradt munkabér tekintetében az alperesi marasztalás összegét az I.r. felperes esetében 2.827.354 forintra, a II.r. felperes vonatkozásában 4.321.668 forintra, valamint annak kamataira felemelte. Kötelezte az alperest, hogy a III.r. felperesnek 1.623.880 forint elmaradt munkabér után fizessen kamatot. A másodfokú bíróság továbbá megállapította, hogy a felperesek munkaviszonya az alperesnél 2011. október 26. napján szűnt meg. Az alperest terhelő kereseti illeték összegét felemelte, továbbá az alperest költség megfizetésére is kötelezte, valamint kötelezte a másodfokú perköltség és fellebbezési eljárási illeték megfizetésére is. Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg a tényállást és helytálló az arra alapított érdemi döntése is. A felperesek által fogalmazott irat a bolti eladás során irányadónak tartott illem- és magatartási szabályok „kifigurázására” irányult. A jóhírnév sérelme a más személyre vonatkozó, azt sértő valótlan tény állításával bekövetkezik. Téves tehát az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a fogalmazvány azért nem sértette az alperes jóhírnevét, mert a vásárlók számára nem hozzáférhető helyen volt elhelyezve. Arra tekintettel, hogy a fogalmazvány tartalma önmagában nem indokolhatja a rendkívüli felmondás jogszerű gyakorlását, helytállónan vonta az elsőfokú bíróság az értékelés körébe azt, hogy az irat milyen széles körben válhatott ismertté. A bizonyítás eredményeként megállapítható volt, hogy azt a vevők egyáltalán nem láthatták, a munkavállalók pedig ha el is olvasták, tisztában voltak vele, hogy az mindössze egy véleménykifejező válaszreakció volt a C.H. Kft. munkatársai által kifüggesztett iránymutatásra. A kívülállók részéről az alperes helytelen megítélését ez az irat nem okozhatta, azok a munkavállalók, akik elolvasták, nem tulajdonítottak jelentőséget neki. A felperesek a véleményük kifejezésére ugyan nem a megfelelő módot választották, azonban az egész cselekmény jelentőségét jól mutatja, hogy a fogalmazványt a C.H. Kft. alkalmazottja is csak annak kifüggesztését követően több hónappal észlelte. Még amennyiben a fogalmazvány egyes kifejezései durvák is voltak, az alperest ebből kifolyólag olyan jogsérelem, illetőleg hátrány nem érte, amely indokolta volna a rendkívüli felmondást. Erre alapot legfeljebb az adhatott volna, ha a fogalmazványt a vevők számára látható helyen helyezik el. A vevőkkel kapcsolatban megfogalmazott obszcén kifejezéseknek is csak abban az esetben lehetett volna jelentősége, ha ebből kifolyólag az

alperest kimutatható hátrány éri.

Az alperesnek a bizalomvesztésre történő hivatkozását a bíróság már nem vizsgálhatta, hiszen azt a rendkívüli felmondás indokaként nem jelölte meg. Az alperes nem tudta igazolni, hogy a felperesek magatartása olyan súlyú lett volna, amelyből objektíve és okszerűen következik az, hogy a munkaviszonyuk fenntartása lehetetlenné vált. Mindezekre tekintettel a munkaügyi bíróság helyesen állapította meg a rendkívüli felmondások jogellenességét, a marasztalási összeg felemelésére pedig a felperesek megengedett keresetfelemelésére tekintettel került sor.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetek elutasítását kérte. Másodlagosan indítványozta a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok teljes mértékben figyelmen kívül hagyták, hogy a rendkívüli felmondás indokolásában az alperes jóhírnevének sérelme mellett a potenciális vevőket sértő kifejezések használata is szerepel. Ez utóbbinak fokozott jelentősége van a kiskereskedelemmel foglalkozó, a vevőkkel való magatartási szabályokat fokozottan fontosnak tartó társaság szempontjából a jogsértés megítélése során.

A C.P.-ben megfogalmazottak az alperes elvárásai, ezért a felperesek nem a C. hozzáértését, hanem az alperes hozzáértését és szakmai színvonalát kérdőjelezték meg, így az általuk leírtak nem tekinthetők csupán egyszerű véleménynyilvánításnak. Az alperesnél alapvető követelmény a vevőkkel való udvarias, szakszerű viselkedés, elvárja a munkavállalóitól, hogy az ezzel kapcsolatos üzletpolitika megvalósításában közreműködjenek. Ezt tartalmazza egyébként a Kereskedelmi és Üzletszabályzat is. Ezeket a körülményeket az eljáró bíróságok indokolás nélkül figyelmen kívül hagyták.

Tekintettel arra, hogy a felperesek a hirdetményüket faliújságon helyezték el, így egyértelmű, hogy azt a nyilvánosságnak szánták, azok a bolt dolgozói és az áruszállítók számára is megismerhetővé váltak. Ellentmondásos a jogerős ítélet tekintetében, hogy megállapítja azt, hogy a jóhírnév sérelme bekövetkezik a valótlan tény állításával, ennek ellenére azonban vizsgálja, hogy a felperesek fogalmazványa milyen széles körben vált ismertté. Alaptalan a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a felperesek által írtak az alperes helytelen megítélését nem okozhatták, erre vonatkozó bizonyíték a perben nem merült fel. A fogalmazványról a bolt valamennyi dolgozója tudomást szerzett, így az a nagyobb nyilvánossághoz is eljutott. Súlyosan jogszabálysértő a másodfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy a „vevőkkel kapcsolatban megfogalmazott obszcén kifejezések is csak abban az esetben bírhattak volna relevanciával, ha abból kifolyólag az alperest kimutatható hátrány éri”. A hátrány kimutatása olyan a bíróság által megkívánt többletelem, amely az Mt. 96. § (1) bekezdés b) pontjából nem vezethető le. A munkáltató jóhírnevének

sérelmére, a vevők becsületének megsértésére való hivatkozás magában foglalja az alperes bizalomvesztését is, ezért a bíróságoknak nem volt jogalapja a bizalomvesztés mint felmondási indok mellőzésére. A vevők általánosító becsmérlege objektíve lehetetlenné tette a felperesekkel való további együttműködést, a munkaviszonyuk fenntartását. Az eljáró bíróságok a Pp. 221. § (1) bekezdését megsértve nem adták indokát annak, hogy miért mellőzték Zs.I. tanúvallomását.

A Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.322/1996. számú döntése szerint az olyan etikailag súlyosan kifogásolható munkavállalói magatartás, amely a kívülállók részéről a munkáltató megítélése tekintetében félreértések, negatív értékítélet keletkezésének veszélyével jár, alkalmas a rendkívüli felmondás Mt. 96. § (1) bekezdésének b) pontjára alapított jogszerű gyakorlására. A felperesek a felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítéletet hatályában fenntartani. Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a 10+1 pontos kiírás nem az alperes jóhírnevének a megsértését célozta, az csak véleménynyilvánítás volt a C.P.-vel kapcsolatban. A felperesek munkájával összefüggésben kifogás nem merült fel, erre a rendkívüli felmondásban sincs hivatkozás. A kereskedelmi és üzletszabályzatot az alperes az alapeljárásban nem csatolta, így erre a felülvizsgálati kérelmében már nem hivatkozhat. A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, miszerint lényeges az, hogy a perbeli fogalmazvány milyen széles körben vált ismertté. A felperesek a hirdetményüket nem a nyilvánosságnak szánták, ezt cáfolja az általuk használt kis betűméret, valamint a hirdetmény elhelyezésének módja is. Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra is, hogy önmagában a fogalmazvány alperes által sérelmezett kifejezései miatt az alperest olyan jogsérelem nem érte, amely lehetetlenné tette volna a felperesek további foglalkoztatását. A rendkívüli felmondás a bizalomvesztést mint indokot nem tartalmazza, így ez a kérdéskör a bírósági eljárásban nem vizsgálható.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Jelen perben az eljáró bíróságoknak azt kellett vizsgálniuk, hogy a felpereseknek az a magatartása, amely szerint megfogalmazták a 10+1 pontos iratot és azt a raktárban lévő faliújságra kifüggesztették, olyannak minősül-e, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné teszi [Mt. 96. § (1) bekezdés b) pont]. Ennek eldöntésénél kiemelkedő jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy a felperesek által fogalmazott irat mit tartalmaz. E tekintetben a jogerős ítélet utalt arra, hogy „a fogalmazvány tartalma önmagában nem indokolhatja a rendkívüli felmondás jogszerű gyakorlását”. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok nem tulajdonítottak kellő jelentőséget annak, hogy a rendkívüli felmondás indoka szerint az irat a

„potenciális vevők becsületét súlyosan sértő kifejezéseket tartalmaz”. A felperesek egy kiskereskedelmi üzlet munkavállalói, akik napi kapcsolatban vannak a vásárlókkal. Az alperes erre tekintettel megalapozottan hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében arra, hogy fokozott elvárás a munkavállalókkal szemben, hogy a vevőkkel kapcsolatos üzletpolitika megvalósításában közreműködjenek. Az alperes a rendkívüli felmondás indokolásában azt fogalmazta meg, hogy lehetetlen részéről egy olyan kereskedő munkaviszonyának a fenntartása, aki a potenciális vevőket súlyosan sértő kifejezéseket fogalmaz meg, őket többek között „hülyének” nevezi. Az, hogy a rendkívüli felmondás indokolásában nem szerepel kifejezetten a bizalomvesztés kifejezés, nem jelenti azt, hogy az erre vonatkozó körülményeket az eljáró bíróságok egyébként ne teheték volna a bizonyítás tárgyává. A bírói gyakorlat értelmében a felmondással kapcsolatban olyan tények és körülmények is vizsgálhatók, amelyek az indokolást – annak keretei között maradvá – alátámasztják (EBH.2004.1050.). Az, hogy az alperes a felperesek munkaviszonyát azért szüntette meg rendkívüli felmondással, mert úgy ítélte meg, hogy nem tartható fenn annak a munkavállalónak a munkaviszonya, aki a munkáltatója jóhírnevét és a lehetséges vevők becsületét súlyosan sértő kifejezéseket fogalmaz meg és hoz nyilvánosságra, kifejezetten a bizalomvesztés fogalomkörébe tartozó kérdés. Indokolatlanul tulajdonítottak eltúlzott jelentőséget az eljáró bíróságok annak, hogy a felperesek által fogalmazott irat milyen széles körben vált ismertté. Az alperes ebből az iratból – mindettől függetlenül – jogszerűen vonhatta le azt a következtetést, hogy a felpereseknek az alperesről és a vevőkről alkotott véleménye olyan, amely lehetetlenné teszi a munkaviszony fenntartását. A munkavállalót megilleti a véleménynyilvánítás alkotmányos joga, a munkáltatóját kritikával illetheti, ezt azonban nem teheti olyan módon, amely a munkáltató gazdasági és szervezeti érdekeivel ellentétes, azt sérti (EBH.2004.1050.). A munkáltató gazdasági érdekeit súlyosan sértő magatartás a vevőkörének a becsmérlése.

Tévesen hivatkozott a jogerős ítélet arra is, hogy „a vevőkkel kapcsolatban megfogalmazott obszcén kifejezések is csak abban az esetben bírhattak volna relevanciával, ha ebből kifolyólag az alperest kimutatható hátrány éri”.

Ahhoz, hogy a rendkívüli felmondás jogát jogszerűen lehessen gyakorolni, a törvényben meghatározott feltételeknek meg kell valósulnia, a Munka törvénykönyve pedig ilyen feltételt nem tartalmaz. A munkáltatónak nyilvánvalóan nem kellett megvárnia a jogszerű rendkívüli felmondás gyakorlásához azt, amikor a felperesek a vevőkről és az alperesről alkotott „véleményüket” kifejezetten közlik is a vevőkkel. Tekintettel arra, hogy az alperes a fentiek szerint a rendkívüli felmondás jogát jogszerűen gyakorolta, az Mt. 96. § (1) bekezdés b) pontja alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatva a

felperesek keresetét elutasította.A felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az első-, másodfokú, valamint a felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.Az eljárás során felmerült illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontjára, valamint a 14. §-ára tekintettel az állam viseli.

Budapest, 2012. december 12.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hiteléül: Nné tisztviselő